

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู
ในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
**Guidelines for the Operation of the Student Care and Support System as
Opinions by Teachers in Schools Under the Local Government
Organization In Kanchanaburi Province**

ไพบูลย์ เด่นสว่าง,
พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ และ มิตรภาณี พุ่มกล่อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
**Paiboon Densavang,
Pongsak Ruamchomrat and Mitparnee Pumklom**
Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Paiboondensavang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู จำนวน 126 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ และผู้ทรงคุณวุฒิการสนทนากลุ่ม จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี มีแนวทางการดำเนินงาน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ โรงเรียนดำเนินการประชุมครูโดยยึดหลักการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ ครูฝ่ายกิจกรรมนักเรียนมีการสำรวจและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน ด้านการ

* วันที่รับบทความ: 4 มิถุนายน 2564; วันที่แก้ไขบทความ 16 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 17 มิถุนายน 2564

Received: June 4, 2021; Revised: June 16, 2021; Accepted: June 17, 2021

ป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ โรงเรียนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และด้านการส่งต่อ คือ ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหา

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstracts

The purposes of this study were to study the operation and guidelines for the operation of the student care and supporting system in opinions of the teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province. The samples consisted of 126 teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province, obtained by stratified random sampling. The research instruments were a questionnaire with the reliability at 0.96, and the focus group discussion. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The results of the study were as follows:

1. The operation of the student care and supporting system in opinions of the teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province was over all and in each individual aspect at a high level, ranking in the order of mean from high to low as follows: screening students, knowing individual students, screening students, preventing and solving problems, supporting students, and transferring students.

2. The guidelines for the operation of the student care and supporting system in opinions of the teachers in local government organization schools in Kanchanaburi province were as follows: In knowing the students individually, different types of information are used to collect and prepare students' individual information with many tools. Providing a system for screening students, the school conducts the meeting. In the promotion and development of students, survey and evaluate the students according to their interests and needs. The prevention and problem solving, projects or activities to prevent and solve student problems. Dimensions forwarding students, advisor forwarding within for students who has problems.

Keywords: Student Care and Support System; Guidelines; Guidelines for the Operation of The Student Care and Supporting System

บทนำ

ภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 65 ได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว และนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นหรือบรรเทาความรุนแรงของสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยคนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีการพัฒนาที่ครอบคลุมและมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะการสื่อสาร

ภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561 : 1-8)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายว่าด้วยหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562 : 1-2)

โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียน โดยมีครูเป็นทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาไทยในอดีตครูมีหน้าที่ทั้งสอนหนังสือและสอนคนควบคู่กันไป ครูจะดูแลเอาใจใส่ลูกศิษย์อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของสังคม ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนหนังสือมากกว่าการสอนคน ทำให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนลดลง อันเป็นผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ และสร้างปัญหาให้กับสังคม ผลกระทบที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียน นักเรียนขาดความสนใจในการเรียน มาโรงเรียนสาย และหนีเรียน ปัญหาด้านความประพฤติเกี่ยวกับการแต่งกายผิดระเบียบ ก้าวร้าว ไม่สุภาพ ปัญหาการขาดระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน ปัญหาด้านยาเสพติด ทำให้พบว่านักเรียนมีการทดลองใช้ยาเสพติด และมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษา ปัญหาการทะเลาะวิวาท เทียวเตร่ มั่วสุมยาเสพติด ที่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ตนเองและสังคม ส่งผลต่อคุณภาพประชาชนของประเทศและความเจริญของประเทศ ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมคุณภาพของประชาชน คือการอบรมเลี้ยงดู และการจัดการศึกษา ครูจึงมีหน้าที่ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ป้องกัน และช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 8)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา โดยกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย ลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรม/โครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมอบหมายหน้าที่การดำเนินการตามแผน ได้แก่ การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันแก้ไขช่วยเหลือ และการส่งต่อ การนิเทศกำกับติดตาม และการประเมินผล

ช่วงเวลาที่ผ่านมามีประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ หลากหลายรูปแบบ เช่น ความขัดแย้งทางการเมือง เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ สถิติอาชญากรรมที่เพิ่มขึ้น อันเนื่องมาจากปัญหาพฤติกรรมของเยาวชน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทยในหลายประการ ด้านความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมและเยาวชนของคนในสังคม อาทิ การให้คุณค่าและความนิยมกับความสนุกสนานและความพึงพอใจ การละเลยเรื่องระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเคารพเกรงใจต่อผู้อาวุโส ติดการสร้างอัตลักษณ์ส่วนตัวผ่านสังคมออนไลน์ ติดเกมส์อินเทอร์เน็ต และมีการใช้ภาษาไทยที่ไม่เหมาะสม การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสื่อทางสังคมมีภาพของการใช้ความรุนแรงและความไม่เหมาะสมทางเพศ ซึ่งขาดการควบคุมดูแลอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรม และปัญหาตั้งครกในวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น การปล่อยปละละเลยให้มีการระบาดของยาเสพติดในแหล่งชุมชนและเข้าไปในบริเวณใกล้เคียงสถานศึกษา รวมทั้งปัญหาคนไทยเข้าสู่วงจรการเล่นการพนันมากขึ้น เช่น การเล่นหวย การเล่นพนันฟุตบอล เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 : 1) สำหรับโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี มีปัญหานักเรียนออกกลางคัน จำแนกตามสาเหตุ คือ ฐานะยากจน จำนวน 2 คน มีปัญหาครอบครัว จำนวน 4 คน สมรส จำนวน 4 คน มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 6 คน อพยพตามผู้ปกครอง จำนวน 157 คน หาลี้ภัยครอบครัว จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 195 คน จากจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,203 คน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี, 2563 : 9)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปประยุกต์ใช้เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 186 คน จากจำนวน 7 โรงเรียน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคร์จซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 608) ได้จำนวน 126 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3) ผู้ร่วมการสนทนากลุ่ม คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู จำนวน 5 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 3 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน และโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	จำนวน 6 ข้อ
2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ
2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน	จำนวน 6 ข้อ
2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	จำนวน 6 ข้อ
2.5) ด้านการส่งต่อ	จำนวน 6 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating & Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 19) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับประเด็นคำถามแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมี 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักผู้เรียน เป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ

3) คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผ่านการตรวจสอบจาก คณะกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ นำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 126 ฉบับ และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง สามารถเก็บแบบสอบถามคืนได้ 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2) การจัดสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู เพื่อศึกษาทัศนคติและความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ได้รับตอบคืนจากครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี มาตรวจสอบความถูกต้อง และมีทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3) วิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean หรือ $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation หรือ S.D.) จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Best (1981 : 195) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.00-1.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 1.51-2.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 2.51-3.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติปานกลาง

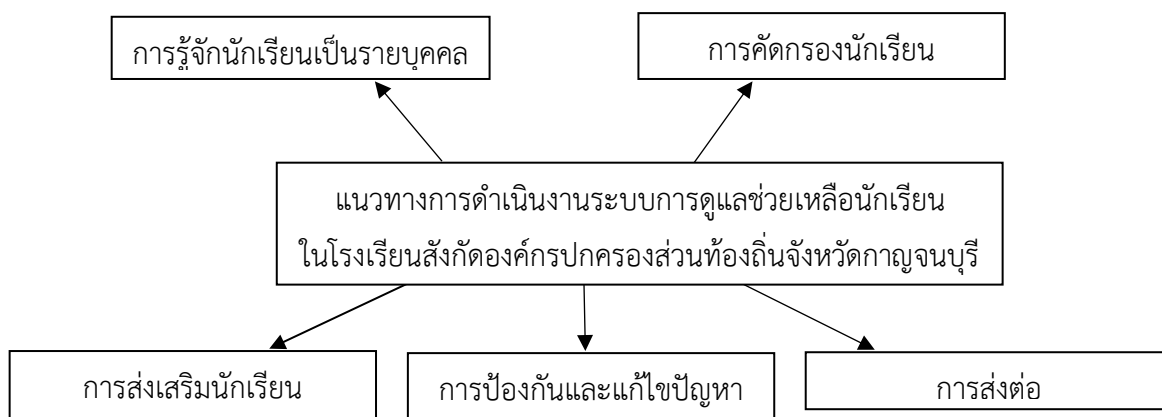
คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 3.51-4.50 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) 4.51-5.00 หมายถึง การดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียนมีระดับปฏิบัติมากที่สุด

4) วิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จากการจัดสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกองการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้างานที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครู เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้แนวทางทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559 : 14-19) ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวม

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.92	0.53	มาก
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.92	0.49	มาก
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.84	0.53	มาก
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.87	0.53	มาก
5. ด้านการส่งต่อ	3.83	0.58	มาก
รวมเฉลี่ย	3.88	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.92$ S.D. = 0.49) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 3.92$

S.D. = 0.53) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{x} = 3.87$) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 3.84$) และด้านการส่งต่อ ($\bar{x} = 3.83$) ตามลำดับ

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาญจนบุรี จากการสนทนากลุ่ม สรุปผลได้ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคล อย่างละเอียดและครบถ้วน ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างครบถ้วน ดำเนินการเยี่ยม บ้านนักเรียนครบทุกคน ศึกษาเรียนรู้ที่มีปัญหาเป็นรายกรณีทุกครั้ง

2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ โรงเรียนดำเนินการประชุมครูโดยยึดหลักการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา และดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนทุกภาคการศึกษา

2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ ครูฝ่ายกิจกรรมนักเรียนมีการสำรวจและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้ นักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างหลากหลาย เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นต้น จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคการศึกษา เพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางการพัฒนานักเรียนร่วมกัน และโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์พื้นฐานตามความสนใจของนักเรียน

2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ โรงเรียนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียนตามผลการคัดกรองนักเรียน ดำเนินการแก้ไข้ปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีตามกลุ่มที่มีปัญหา ประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการช่วยเหลือและแก้ไข้ปัญหาของนักเรียน และโรงเรียนจัดอบรมครูที่ปรึกษาด้านเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

2.5) ด้านการส่งต่อ มีแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ ครูที่ปรึกษา ดำเนินการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ หรือครูฝ่ายอนามัย เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณา ข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องส่งต่อภายนอก โรงเรียนส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียน และติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้ง การส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกทุกภาคการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินการหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม มีความสุขที่จะพัฒนา นักเรียนทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันมีการประชุมในแต่ละคณะ อย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่อง ต่าง ๆ จากโรงเรียน การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ ข้อมูลความรู้ที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยให้นักเรียนได้รับการศึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 8) ได้ระบุว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน คือครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนิธิ (2560:38-43) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ นุ่นทอง และคณะ (2561: 188-193) ศึกษาวิจัยเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี จากการสนทนากลุ่ม สามารถอภิปรายผลการวิจัยในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคล อย่างละเอียดและครบถ้วน ครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างครบถ้วน ครูที่ปรึกษา

ดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคน และดำเนินการศึกษานักเรียนที่มีปัญหาเป็นรายกรณีทุกครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน ดังที่สมคิด บุญมา (2552 : 29) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้นจะช่วยให้ครูที่ปรึกษาได้รู้จักนักเรียนดีขึ้น นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชัน ธิมา และ สมบัติ ศรีทองอินทร์ (2556 : 25) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรกำหนดเป็นโครงการของโรงเรียนให้ครูออกเยี่ยมบ้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนิธิ (2560 : 38-43) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นควรสังเกตความสามารถพิเศษของนักเรียนขณะเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ บันทึกในแบบบันทึกข้อมูลนักเรียน หรือระเบียบสะสม มีการดำเนินการออกเยี่ยมบ้าน บันทึกผลการเยี่ยมบ้าน และการสัมภาษณ์จากผู้ปกครอง

2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนดำเนินการประชุมครูโดยยึดหลักการคัดกรองนักเรียนตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน โรงเรียนจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โรงเรียนดำเนินการคัดกรองนักเรียน โดยแบ่งนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาและโรงเรียนดำเนินการประเมินผลและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การจัดการกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาของนักเรียนจะมีย่น้อยลง มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขเร่งด่วน ดังที่ผล พรหมทอง (2555 : 30) กล่าวว่า ถ้าครูที่ปรึกษาคัดกรองผิด จะทำให้เป็นผลเสียต่อนักเรียน และอาจเป็นปมด้อยในการรู้สึกของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา แสงมีศรี และ จุฑารัตน์ นิรันดร์ (2561 : 255-265) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรจัดอบรมเพื่อให้ครูเข้าใจและทราบหลักเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนอย่างถ่องแท้ มีการนิเทศติดตามผล

อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ (2563 : 154-170) ศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรมีแผนงานแก้ไขนักเรียน กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา มีแผนงานส่งเสริมพัฒนานักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษ มีการติดตามผลการ แก้ไข พัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูฝ่าย กิจกรรมนักเรียนมีการสำรวจและแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสนใจและความต้องการของนักเรียน โรงเรียนจัด กิจกรรมส่งเสริมนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยกิจกรรมดังกล่าวนี้นักเรียน ได้แสดงความสามารถอย่างหลากหลาย เช่น การแข่งขันกีฬา การแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นต้น โรงเรียน จัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกภาคการศึกษาเพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางการพัฒนานักเรียนร่วมกัน และ โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์พื้นฐานตามความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การ ส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนใน กลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กที่อยู่ในกลุ่มปกติไม่กลายเป็นนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง และเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็น นักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป โดยการส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่ โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ ดังที่จริยา เนียมสวัสดิ์ (2557 : 19) ได้กล่าวว่า เป็นการสนับสนุนและ ช่วยป้องกันให้นักเรียนกลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ นพเกล้า ทองธรรมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563 : 264-278) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนว ทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมซ่อมเสริม เป็นต้น จัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และจัดประชุมผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฟองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และ คณะ (2563 : 154-170) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีแนวทาง คือ โรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม กิจกรรมที่นำมาพัฒนานักเรียนควรสำรวจความ ต้องการของนักเรียนถึงความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนที่ต้องการพัฒนา สิ่งที่โรงเรียน ควรทำควบคู่กันไปคือการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนควรมีคู่มือการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างละเอียด

2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ โรงเรียนจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนตามผลการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายกรณีตามกลุ่มที่มีปัญหา โรงเรียนประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนและโรงเรียนจัดอบรมครูที่ปรึกษาด้านเทคนิคในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความสนใจใส่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ความสนใจดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกัน และแก้ไขปัญหานี้ โดยไม่ละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป ดังที่กรมสุขภาพจิต (2551 : 18) ระบุว่า เป็นการช่วยเหลือ ผ่อนคลายปัญหาให้ลดในลง ทั้งด้านความรู้สึกรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ สนธิ (2560 : 38-43) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ สถานศึกษามีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา แสงมีศรี และ จุฑารัตน์ นิรันดร์ (2561 : 255-265) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ ควรให้ครูและผู้ปกครองประชุม พบปะ และพยายามสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนกล้าที่จะเปิดเผยปัญหาและความคับข้องใจของนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน เมื่อทางโรงเรียนส่งต่อแล้วควรมีการดำเนินการติดตามผล และความคืบหน้าอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนและชุมชนต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง มุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน

2.5) ด้านการส่งต่อ แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งต่อภายในสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาไปยังครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ หรือครูฝ่ายอนามัย เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันวิเคราะห์และพิจารณาข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องส่งต่อภายนอก โรงเรียนส่งต่อนักเรียนให้ผู้เชี่ยวชาญภายนอกหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือจากผู้ปกครองของนักเรียน และโรงเรียนติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนทั้งการส่งต่อภายในและการส่งต่อภายนอกทุกภาคการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีกรณีที่บางปัญหามีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหานักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ปัญหานี้เป็นบ่อเกิดของครูที่ปรึกษา หรือ

ครูคนใดคนหนึ่งลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่จนยากต่อการแก้ไข ดังที่ปรีดี เปรมาภิชิตานนท์ (2552 : 10) กล่าวว่า การส่งต่อ คือการที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่ายากต่อการช่วยเหลือ และต้องเตรียมข้อมูลการช่วยเหลือและผลการดำเนินงานให้พร้อม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพเกล้า ทองธรรมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563 : 264-278) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ด้านการส่งต่อ มีแนวทางคือ การประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อนักเรียน มีการส่งต่อภายในสถานศึกษา ระหว่างครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูห้องพยาบาล แล้วแต่กรณี ชี้แจงสาเหตุในกรณีที่ต้องส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ และติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ (2563 : 154-170) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1 พบว่า ด้านการส่งต่อโรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนและเครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนหรือหาวิธีการส่งต่อนักเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกัน เกิดทัศนคติที่ดี โรงเรียนควรจัดเก็บข้อมูลนักเรียนที่ได้รับการส่งต่ออย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการบริหารจัดการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเก็บข้อมูลด้านความสามารถ ผลการเรียนรู้ สุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม และประพฤตินักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น ระเบียนสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์นักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการใช้ข้อมูลด้านความสามารถ ผลการเรียนรู้ สุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม และประพฤตินักเรียนเพื่อคัดกรองนักเรียน โดยการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามกลุ่มคัดกรอง เพื่อให้ให้นักเรียนทุกกลุ่มมีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ โดยวิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียนมีวิธีที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม และการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา โดยการให้ปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับปัญหา บุคลิกภาพ และสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน

5. ผู้บริหารควรมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน โดยการส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง และการส่งต่อ ภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่า เป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียนจะดูแลช่วยเหลือได้

ข้อเสนอสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี
2. ควรมีการศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โรงเรียนสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- กรมสุขภาพจิต. (2551). *การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา*. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จรรยา เนียมสวัสดิ์. (2557). *คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 13*. ตรัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 13.
- จรรยา แสงมีศรี และ จุฑารัตน์ นิรันดร์. (2561). ความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีต่อการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในเครือข่ายที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 1. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*. 9 (2), 255-265.
- นพเกล้า ทองธรรมมา และ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3. *วารสารมหาจุฬานาครธรรมศาสตร์*. 7 (5), 264-278.
- เบญจวรรณ นุ่นทอง และคณะ. (2561). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. 15 (71), 188-193.

- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). *แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประชัน ธิมา และ สมบัติ ศรีทองอินทร์. (2556). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรีดี เปรมภูษิตานนท์. (2552). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ผล พรหมทอง. (2555). *ระบบช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- พองจันทร์ กลิ่นสุคนธ์ และคณะ. (2563). *แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 1*. *วารสารบริหารนิติบุคคล และนวัตกรรมท้องถิ่น*. 6 (6), 154-170.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *คู่มือการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม*. กรุงเทพมหานคร: ขอนพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปี 2562*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี. (2563). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ปีการศึกษา 2562*. กาญจนบุรี: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาญจนบุรี.
- สมคิด บุญมา. (2552). *ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนท่าเกษมพิทยฯ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Best, J. W. (1981). *Research in education*. Englewood cliff: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New York: AMACOM.